

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

БЕКИТИЛДИ

Кыргыз Республикасынын
билим берүү жана илим
министрлигинин
Буйругу №__863/1____
«__10__»__май__2022ж.

Каттоо номери 8
Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КЕСИПТИК ОРТО БИЛИМ
БЕРҮҮСҮНҮН МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

Адистиги: 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу»

Квалификациясы: юрист

Бишкек 2022

1-глава. Жалпы жоболор

1. Ушул Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүсүнүн 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары - Мамлекеттик билим берүү стандарты) "Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы башка ченемдик укуктук актыларына ылайык иштеп чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр пайдаланылат:

- негизги кесиптик билим берүү программасы - максаттарды, күтүлүүчү натыйжаларды, тийиштүү адистик боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- сабактардын цикли - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу сабактарынын жыйындысы;

- модуль - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу сабактарынын бөлүгү;

- компетенция - окуучунун аныкталган бир чөйрөдө майнаптуу жана жемиштүү иштөөсү үчүн зарыл болгон билими жагынан даярдоого карата алдын ала коюлган социалдык талап (ченем);

- кредит - негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу ченеми;

- окутуунун натыйжалары - негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар;

- кесиптик стандарт - кесиптик иштин конкреттүү түрүнүн чегинде анын мазмунуна жана сапатына карата талаптарды белгилөөчү, кызматкер кайсы иште болсо да, кайсыл уюмда болсо да өзүнүн ордун татыктуу ээлеши үчүн кызматкерде болушу милдеттүү болгон квалификациянын сапаттык деңгээлин баяндаган негиз түзүүчү документ.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан, кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү мекемелери үчүн милдеттүү болуп саналат

2-глава. Колдонуу жааты

3. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана

Кыргыз Республикасынын аймагында тиешелүү адистик боюнча лицензиясы жана аккредитациясы бар, менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдарынын уюштуруу-методикалык документтерди иштеп чыгуусу, кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоосу үчүн негиз болуп эсептелет.

4. 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууга укуктуу билим берүүнүн уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;

- ушул адистиктеги негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;

- кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу жана сапатын контролдоочу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер.

3-глава. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

5. 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүүсүнүн программасын өздөштүрүү формалары:

- күндүзгү;
- күндүзгү-сырттан (кечки);
- сырттан окуу;

6. Жалпы орто билим берүүнүн базасында күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн адистиги боюнча негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 1 жыл 10 айдан кем эмести түзөт. Ушул кесиптик билим берүү программасын негизги жалпы

билим берүүнүн базасында ишке ашыруу учурунда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга узартылат.

7. Бир окуу жылынын ичинде Кесиптик орто билим берүү программасына интеграцияланган жалпы орто билим берүүнүн жалпы билим берүү программасын (10 жана 11-класстар) ишке ашырууда жалпы орто билими жөнүндө документ (аттестат) берилбейт, ал эми сабактар боюнча баалар кесиптик орто билим берүү жөнүндө документке (дипломго) коюлат.

8. Абитуриентте окууга тапшырууда төмөнкү документтердин бири болуусу тийиш:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестат;
- негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүк.

9. Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата б айга узартылат.

Орто кесиптик билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму кайра аттестациялоонун (кайра зачет тапшыруунун) жыйынтыгы менен башка адистик боюнча жогорку кесиптик билим же орто кесиптик билим алууда студент өздөштүргөн (өткөн) өзүнчө дисциплиналар (модулдар) жана (же) өзүнчө практикалар боюнча окутуунун натыйжаларын толук же жарым-жартылай кайра кабыл алышы мүмкүн.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө ченемдик укуктук акт менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларынын эмгек сыйымдуулугу 120дан кем эмес кредитти түзөт. Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30дан кем эмес кредитке барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп уюштурулган учурда).

Бир кредит студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын ичине аудиториялык, өз алдынча иши жана аттестациянын бардык түрлөрү кирет).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу окуу жылы үчүн 45тен кем эмес кредитти түзөт.

11. Инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары.

030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын окутуу жаатындагы максаты болуп төмөнкүлөр саналат:

гуманитардык, социалдык, экономикалык, математикалык, табигый илимдер жана укуктук билимдер негиздеринин жаатында даярдоо, тандап алган иш чөйрөсүндө бүтүрүүчүгө ийгиликтүү иштөөгө мүмкүнчүлүк берген орто кесиптик билим алуу, эмгек рыногунда анын социалдык мобилдүүлүгүнө жана туруктуулугуна көмөктөшкөн универсалдык жана предметтик-адистештирилген компетенецияларга ээ болуу.

030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын студенттердин социалдык-инсандык сапаттарын калыптандыруу жаатындагы максаттары: максатка умтулгандык, уюшкандык, эмгекчилдик, жоопкердик, жарандуулук, коммуникативдүүлүк, толеранттуулугун, укуктук аң-сезимин, укуктук маданиятын жалпы маданиятын жогорулатуу ж.б.

12. 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистигин бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин тармагы социалдык чөйрөдө укуктук ченемдерди ишке ашырууну, пенсиялык камсыздоо боюнча мамлекеттик ыйгарым укуктарды ишке аткарууну, калкты социалдык коргоо боюнча мамлекеттик жана муниципалдык ыйгарым укуктарды камтыйт.

13. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин объектилери болуп төмөнкүлөр саналат:

- укуктук мүнөздөгү документтер;
- пенсия жана жөлөк пул алуучулардын маалымат базалары жана каттоодо турган жарандардын жана үй-бүлөлөрдүн айрым категорияларын социалдык колдоо чаралары;
- калкты социалдык коргоо мекемелери жана органдарына, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Социалдык фонду органдарына тийиштүү пенсиялар, жөлөк пулдар, компенсациялар жана башка төлөмдөр;
- социалдык колдоого жана коргоого муктаж адамдарга, үй-бүлөлөргө жана жарандардын айрым категориясына мамлекеттик жана муниципалдык кызматтар.

14. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин түрлөрү:
пенсиялык камсыздоо жана социалдык коргоо чөйрөсүндө жарандардын укугун коргоону камсыздоо;
калкты социалдык коргоо мекемелеринин ишин уюштурууну камсыздоо;
социалдык коргоо жана пенсиялык камсыздоо чөйрөсүндө жарандарды соттук-укуктук коргоо;
жарандарды социалдык-укуктук коргоо.

Бүтүрүүчү милдеттүү жогорку билимдин болушун эске албаган кызмат ордуларына юрист катары укук колдонуу ишине даярданат: Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун бөлүмдөрүндө, мамлекеттик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруунун башка органдарында, уюштуруу-укуктук формасына карабастан ар кандай уюмдарда юрисконсульт, адис.

15. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин милдеттери:

- пенсиялык камсыздоо жана социалдык коргоо чөйрөсүндө жарандардын укугун коргоону камсыздоо боюнча ишинде:

кызматтык милдеттердин чегинде чечимдерди негиздөө жана кабыл алуу, ошондой эле пенсиялык камсыздоо жана социалдык коргоо чөйрөсүндө аракеттерди көрүү;

пенсиялык камсыздоо жана социалдык коргоо чөйрөсүндө юридикалык документтерди түзүү;

- калкты социалдык коргоо мекемелеринин ишин уюштурууну камсыздоо боюнча ишинде:

пенсия, жөлөк пул, компенсация жана башка социалдык төлөмдөрдү, ошондой эле актуалдуу абалдагы кызматтарды жана жеңилдиктерди алуучулардын маалыматтар базасын колдоо;

социалдык колдоого муктаж адамдарды табуу, маалыматтык-компьютердик технологияларды пайдалануу менен алардын эсебин жүргүзүү;

социалдык колдоого жана коргоо муктаж болгон айрым адамдар, жарандардын категориялары жана үй-бүлөлөр менен социалдык ишти координациялоо;

- социалдык коргоо жана пенсиялык камсыздоо чөйрөсүндө жарандарды коргоо боюнча соттук-укуктук ишинде:

жарандардын бузулган укуктарын, эркиндиктерин жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын калыбына келтирүүгө тийиштүү чараларды көрүү;

арыздарды, суроо-талаптарды, долбоорлорду түзүү;

сот практикасынын мониторингин жүргүзүү;

- жарандарды социалдык-укуктук коргоо боюнча ишинде:

калкты социалдык коргоо боюнча ишти пландоо;

жарандардын айрым категорияларын социалдык-укуктук коргоонун абалы боюнча ишти изилдөө.

16. 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча орто кесиптик билимдин негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүлөргө даяр болот:

- жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүгө;

- тездетилген программалар боюнча тиешелүү профилдеги жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүгө (530500 – «Юриспруденция», 532200 – «Укук коргоо ишмердүүлүгү», 530002 – «Соттук экспертиза», 540200 – «Социалдык иш»).

4-глава. Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруунун шарттарына карата жалпы талаптар

17. Кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү

программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы адистик боюнча тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын, улуттук квалификациянын алкагынын, квалификациянын жана кесиптик стандарттын (эгер болсо) тармактык/сектордук алкактарынын негизинде иштелип чыгат.

Орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен билим берүү сапатынын кепилдигин камсыз кылуу боюнча төмөнкүлөр менен туюндурулган сунуштарга ылайык негизги кесиптик билим берүү программасын 5 жылда бир жолудан кем эмес жаңылап турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегияларды иштеп чыгуу;

- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү, мезгил-мезгили менен рецензиялоо;

- макулдашылган так критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана ыктарынын, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуу;

- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;

- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуу, аларды натыйжалуу колдонууну, анын ичинде окуп жаткандарды сурамжылоо аркылуу контролдоо;

- өзүнүн ишин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү туруктуу негизде текшерип туруу;

- коомчулукка өзүнүн ишинин натыйжалары, пландары, инновациялары жөнүндө маалымдоо.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо аларды учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоону камтышы керек. Ал эки багытта ишке ашат – дисциплиналарды өздөштүрүү деңгээлин баалоо; - 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча орто кесиптик билимдин кесиптик негизги билим берүү программасы боюнча окуп жаткандардын компетенцияларын баалоо.

Студенттерди учурдагы аттестациялоо кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан белгиленген (педагогикалык кеңеш бекиткен) баалоонун модулдук-рейтингдик системасынын негизинде окуу семестринин ичинде жүргүзүлөт.

Студенттерди орто аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында жүргүзүлөт жана бардык сабактар боюнча семестрдеги учурдагы аттестациялоонун жыйынтыктары боюнча жыйынтык баалар (экзамендик баалар) коюлат.

Бүтүрүүчүлөрдүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясы мамлекеттик аттестациялык сынактардын төмөнкү түрлөрүнөн турат: жалпы гуманитардык циклдеги дисциплиналар боюнча жыйынтыктоочу дисциплина аралык мамлекеттик экзамен; адистик боюнча жыйынтыктоочу дисциплина аралык экзамен/бүтүрүүчү квалификациялык ишти коргоо.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт.

Академиялык карызы жок жана окуу планында каралган окутуунун толук курсун аяктаган бүтүрүүчү жыйынтыктоочу аттестацияга киргизилет.

Негизги кесиптик билим берүү программасына ылайык келген этаптуу же түпкү талаптарга студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин шайкеш келишине карата студенттерди учурдагы, орто аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдү жыйынтыктоочу аттестациялоо үчүн билимин, билгичтигин жана ээ болгон компетенцияларынын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү типтүү тапшырмаларды, контролдук иштерди, модулдук тесттерди камтыган баалоо каражаттарынын базалары түзүлөт. Баалоо каражаттарынын базалары кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрдүн жалпы компетенцияларын (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү компетенцияларын, өзүн-өзү уюштурууну жана системалык-иш мүнөзүндөгү өз алдынча башкарууну) түзүү мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн түзүүгө;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды түзүүгө;
- студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүнү, студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышуусун кошкондо, окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин өнүктүрүүгө түрткү берүүгө.

20. Орто кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасы студенттин тандоосу боюнча сабактарды камтуусу керек. Студенттин тандоосу боюнча сабактарды түзүүнүн тартибин орто кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун педагогикалык кеңеши белгилейт.

21. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттердин өзүнүн окуу программасын түзүүгө катышуусунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга;
- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга;

- студенттер тандап алган сабактар алар үчүн милдеттүү болуп калаарын, ал эми алардын жалпы эмгек сыйымдуулугу окуу планында каралгандан кем болбошу керектигин түшүндүрүүгө.

22. Студенттер тандоосу боюнча окуу сабактарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чегинде негизги кесиптик билим берүү программасында каралган конкреттүү сабактарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттөрдө аткарууга милдеттүү.

24. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдө натыйжаларга жетишүү максатында студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү анын аудиториялык жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу ишинин бардык түрлөрүн камтуу менен жумасына 45 саат болуп белгиленет.

Күндүзгү окуу формасындагы бир жумалык аудиториялык сабактардын көлөмү адистиктин өзгөчөлүгүн эске алуу менен Мамлекеттик билим берүү стандарты менен аныкталат жана ар бир окуу дисциплинасын үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 35тен кем эмес пайызын түзөт.

Окуу дисциплинасы боюнча өз алдынча иштөөгө бөлүнүүчү сааттарга ошол окуу дисциплинасы (модулу) боюнча экзаменге даярданууга каралган убакыт киргизилет.

26. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан кем болбошу керек.

27. Сырттан окуу формасында окутуучу менен сабак окуу мүмкүндүгү студентке жылына 150 сааттан кем эмес көлөмдө камсыз кылынуусу керек.

28. Окуу жылындагы эс алуу убагынын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кыш мезгилинде 2 жумадан кем эмес убакытты түзүүсү керек.

5-глава. Негизги кесиптик билим берүү программасына карата талаптар

29. 030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча бүтүрүүчү негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттарына жана ушул Мамлекеттик билим берүү стандартынын 11 жана 15-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик иштин милдеттерине ылайык төмөнкү компетенцияларга ээ болушу керек:

а) жалпы:

ЖК1 - өз ишин уюштурууну, кесиптик милдеттерди аткаруу методун жана ыкмаларын тандоону, алардын натыйжалуулугун жана сапатын

баалоону билүү;

ЖК2 - стандарттык жана стандарттык эмес абалдарда чечим кабыл алуу, маселелерди чечүү, жоопкерчиликти жана демилге көтөрүү;

ЖК3 - кесиптик милдеттерди натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана инсандык өнүгүү үчүн зарыл болгон маалыматтарды издөө, чечмелөө жана пайдалануу;

ЖК4 - кесиптик ишинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу;

ЖК5 - командада иштөөнү, кесиптештер, жетекчилер жана кардарлар менен натыйжалуу баарлашууну билүү;

ЖК6 - команда мүчөлөрүнүн (кол алдындагы) иши жана аларды иш орунда окутуу, тапшырмаларды аткаруунун жыйынтыгы үчүн жоопкерчилик алуу;

ЖК7 - жеке инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик иште эмгек шарттарынын жана технологиялардын өзгөрүүсүнө адаптациялануу;

ЖК8 – чакан жамаат менен уюштуруу-башкаруу иштерине даяр болуу.

ЖК9 – коррупциялык көрүнүшкө каршылыгын көрсөтүү.

б) кесиптик иштин негизги түрлөрүнө ылайык келген кесиптик:

- пенсиялык камсыздоо жана социалдык коргоо чөйрөсүндө жарандардын укуктарын ишке ашырууну камсыздоо боюнча ишинде:

КК1 - жарандардын пенсиялык камсыздоо жана социалдык коргоо жаатындагы укуктарын ишке ашыруу үчүн ченемдик укуктук актыларды чечмелөөнү жүзөгө ашырат;

КК2 - пенсия менен камсыз кылуу жана социалдык коргоо маселелери боюнча жарандарды, юридикалык жактардын өкүлдөрүн кабыл алуу жана консультация берүү;

КК3 - пенсияларды, жөлөк пулдарды, компенсацияларды, башка төлөмдөрдү дайындоо үчүн документтердин пакетин, ошондой эле социалдык коргоого муктаж жарандардын айрым категорияларына социалдык колдоо көрсөтүү чараларын кароо;

КК4 - маалыматтык жана компьютердик технологияларды колдонуу менен пенсияларды белгилөө (дайындоо, кайра эсептөө, которуу), индексациялоо жана тактоо, жөлөк пулдарды, компенсацияларды жана башка социалдык төлөмдөрдү дайындоо;

КК5 - пенсияларды, жөлөк пулдарды жана башка социалдык төлөмдөрдү алуучулардын делолорун түзүүнү жана сактоону ишке ашыруу.

- калкты социалдык коргоо мекемелеринин ишин уюштурууну камсыздоо боюнча ишинде:

КК6 - пенсияларды, жөлөк пулдарды, компенсацияларды жана башка социалдык төлөмдөрдү, ошондой эле кызмат көрсөтүүлөрдү жана жеңилдиктерди алуучулардын маалыматтар базасын актуалдуу абалында жүргүзүү;

КК7 – социалдык коргоого муктаж адамдарды аныктоо жана маалыматтык-компьютердик технологияларды пайдалануу менен алардын эсебин жүргүзүү;

КК8 - социалдык колдоого жана коргоого муктаж болгон жарандар, категориялар жана үй-бүлөлөр менен коомдук иштерди уюштуруу жана координациялоо.

- социалдык коргоо жана пенсиялык камсыздоо чөйрөсүндө жарандарды коргоо боюнча соттук-укутук иште:

КК9 - мезгилдүү басылмаларды жана атайын басылмаларды, маалымдама адабияттарын, маалыматтык-укутук маалымдама системаларын пайдалануу менен практикалык кырдаалдарды талдоо, укук бузуулардын белгилерин аныктоо жана туура квалификациялоо, аларга укутук баа берүү;

КК10 - жарандардын бузулган укуктарын, эркиндиктерин жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын калыбына келтирүү боюнча зарыл чараларды көрүү;

КК11 - маалыматтык-укутук маалымдама системаларын пайдалануу менен арыздарды, суроо-талаптарды, аларга жооптордун долбоорлорун, процесстик документтерди түзүү;

КК12 - компетенттүү орган, кызмат адамы тарабынан чечим кабыл алуу үчүн зарыл болгон документтердин пакетин маалыматтык-укутук системаларды колдонуу менен түзүү.

КК13 - маалыматтык-укутук маалымдама системаларын пайдалануу менен мыйзамдарды бирдей колдонуу максатында социалдык коргоо жана пенсиялык камсыздоо жаатындагы соттук практикага мониторинг жүргүзүү.

- жарандарды коргоо боюнча социалдык-укутук иште:

КК14 – калкты социалдык коргоо иштерин пландоо, анын мазмунун, формасын жана методдорун аныктоо;

КК15 – укутук, социалдык жардам көрсөтүү жана социалдык коргоого муктаж айрым адамдарга, жарандардын жана үй-бүлөлөрдүн категорияларына кызматтарды көрсөтүү;

КК16 – жарандардын айрым категорияларын социалдык-укутук коргоо абалы боюнча ишти изилдөө жана анализдөө.

30. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик программасына төмөнкүдөй блоктор жана окуу циклдери кирет:

1-блок "Дисциплиналар (модулдар)":

- 1) жалпы гуманитардык цикл;
- 2) математикалык жана табигый илим цикли;
- 3) кесиптик цикл;
- 4) дене тарбия

2-блок "Практика";

3-блок "Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация".

Орто кесиптик окуу жайы мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык негизги билим берүү программасын иштеп чыгат жана

улуттук квалификациянын алкактарына ылайык окутуунун натыйжаларына жетүүгө жоопкерчилик тартат.

Дисциплиналардын (модулдардын) тоptomун жана алардын негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү эмгек сыйымдуулугун орто кесиптик окуу жайы улуттук квалификациянын алкактарында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысы түрүндө аны өздөштүрүүнүн талаптарын эске алуу менен ушул блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктайт.

Негизги кесиптик билим берүү программасы жалпы гуманитардык циклдин билим берүү дисциплиналарын ишке ашырууну камсыз кылуусу керек, алардын тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталат.

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасы ушул Мамлекеттик билим берүү стандартына тиркелген түзүмгө ылайык иштелип чыгат.

31. Сабактардын ар бир цикли базалык (милдеттүү) жана элективдүү бөлүккө ээ болушу керек. Элективдүү бөлүк базалык бөлүктүн сабактарынын мазмуну менен аныкталуучу студенттердин билимдерин, ыктарын жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө жана тереңдетүүгө мүмкүндүк бериши керек. Элективдүү бөлүк орто кесиптик окуу жайы тарабынан ишке ашырылуучу кесиптик билим берүү программасынын өзгөчөлүктөрүнө жараша белгиленет.

Мамлекеттик аттестациянын көлөмүн эске албастан милдеттүү бөлүктүн көлөмү негизги билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50дөн ашпаган пайызын түзүүгө тийиш.

Орто кесиптик окуу жайы ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга (алардын арызы боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, жеке мүмкүнчүлүктөрүн эске алуучу жана зарыл болгон учурда аталган адамдардын өнүгүүсүнүн бузулушун ондоону жана социалдык адаптациялоону камсыздоочу негизги билим берүү программасы боюнча окуу мүмкүндүгүн берүүсү тийиш.

Практика – келечектеги кесиптик ишмердүүлүккө байланыштуу иштердин айрым түрлөрүн аткаруу процессинде практикалык көндүмдөрдү жана компетенцияларды калыптандырууга, бекемдөөгө, өнүктүрүүгө багытталган окуу ишинин бир түрү. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда практиканын окуу жана өндүрүштүк түрлөрү каралган. Практиканы жетектөө орто кесиптик билим берүү мекемесинин педагогикалык курамы тарабынан жүзөгө ашырылат. Максаттар жана милдеттер, программалар жана отчеттуулуктун формалары ар бир практиканын түрү боюнча орто кесиптик окуу жай тарабынан аныкталат.

32. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу окутулуучу сабактын профилине ылайык келген базалык билими бар

жана системалык түрдө илимий жана (же) илимий-методикалык иш менен алектенген педагогикалык кадрлар менен камсыздалышы керек.

Кесиптик циклдын окутуучулары даярдоонун тийиштүү адистиги/багыты боюнча жогорку кесиптик билимге ээ болуулары керек.

Кесиптик циклдин окутуучуларынын сапаттык курамын баалоодо 10 жылдан ашык стажы бар өндүрүштүк кызматкерлер эске алынат.

Окутуучулар 5 жылда бир жолудан кем эмес кесиптик деңгээлин жогорулатууга жана квалификациясын жогорулатууга милдеттүү.

Кесиптик билим берүү программасы боюнча окутуучулардын жалпы санында штаттык окутуучулардын үлүшү 80%дан кем эмес болушу керек.

Окуу процессине адистештирилген уюмдардын кызматкерлеринин ичинен 15%ке чейинки окутуучулар тартылышы мүмкүн.

Окутуучу/студент ченемдик катышы 1:12ден ашпайт.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда негизги кесиптик билим берүү программасынын сабактарынын толук тизмеси боюнча түзүлүүчү маалыматтар базасын жана китепкана фондун ар бир студенттин колдонуусу камсыз кылынышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык сабактарды (түзүлүүчү компетенцияларды эсепке алуу менен аныкталат) камтууга тийиш.

Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияты жана/же электрондук адабият менен студенттердин камсыз болуусу бир студентке 0,5 экземплярдагы ченемге ылайык келиши керек. Окуу маалыматынын булактары заманбап талаптарга жооп берүүсү керек. Билим берүү процессинде мыйзам чыгаруу актылары, ченемдик документтер, кесиптик багыт берүүчү мезгилдүү басылмалардын кесипке багытталган материалдары пайдаланылышы керек.

Гуманитардык жана социалдык-экономикалык дисциплиналар боюнча окуу процессинде акыркы 5 жылдагы, математика жана табият таануу боюнча акыркы 10 жылдагы, кесиптик жана атайын дисциплиналар үчүн акыркы 10 жылдагы окуу жана окуу-методикалык адабияттар колдонулушу керек.

34. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун окуу планында каралган лабораториялык, дисциплиналык жана дисциплиналар аралык даярдоонун, студенттерди практикалык даярдоонун бардык түрүн жүргүзүүнү камсыз кылган, колдонуудагы санитардык жана өрткө каршы эрежелер менен ченемдерге ылайык келген материалдык-техникалык базасы болушу керек. Пайдалуу аянттын ченемдик мааниси 1 студентке (кв.м) 2 сменалык сабактарды эсепке алуу менен 7 кв.м болушу керек.

Кабинеттердин, лабораториялардын жана башка жайлардын минималдуу тизмеси

Кабинеттер: социалдык-гуманитардык дисциплиналар, жалпы кесиптик дисциплиналар, кыргыз (орус) тили, чет тили, математика жана информатика, укук дисциплиналары.

Лабораториялар: информатика жана маалымат-коммуникациялык технологиялар (компьютерлер 1:12)

Спорт зал, көп профилдүү ачык стадион.

Китепкана, Интернет байланышы бар окуу залы, иш-чара өтүүчү зал.

Юридикалык клиника.

35. Бүтүрүүчү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө коюлуучу талаптар Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети аныктай турган орто кесиптик билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрүн мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоонун тартибин эске алуу менен орто кесиптик окуу жайы тарабынан аныкталат.

030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги боюнча ушул стандарт базалык билим берүү мекемесинин алдындагы ОКБ МББСны иштеп чыгуу боюнча Окуу-методикалык кеңеши - Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин (КГЮА) Юридикалык колледжинде иштелип чыкты.

**Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим
берүү программасынын
ТҮЗҮМҮ**

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын түзүмү		Негизги кесиптик билим берүү программасынын жана анын окуу циклдеринин кредиттердеги көлөмү
		1 жыл 10 ай
1-блок	I. Жалпы гуманитардык цикл II. Математикалык жана табигый илимий цикл III. Кесиптик цикл	70-100
	Дене тарбия (көрсөтүлгөн семестрлерде жумасына 2 сааттан)	3-5 семестрлер
2-блок	Практика	15-40
3-блок	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	5-10
Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын көлөмү		120

Орто кесиптик билим берүүнүн болжолдуу окуу планы
030504 - «Укук жана социалдык камсыздоону уюштуруу» адистиги

Квалификациясы: юрист

Окутуунун ченемдик мөөнөтү: 1 жыл 10 ай

№ п/п	Окуу дисциплиналарынын аталышы (анын ичинде практикалар)	Жалпы эмгек сыйымдуулугу		Семестрлер боюнча болжолдуу бөлүштүрүү			
		кредиттер	сааттар	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр
				Жуманын саны			
				12-18	12-18	12-18	9-18
1.	Жалпы гуманитардык цикл	18	540				
	Базалык бөлүгү	15	450				
	Кыргыз тили жана адабияты	3	90	x			
	Орус тили	2	60	x			
	Чет тили	2	60	x			
	Кыргызстандын тарыхы	4	120	x			
	Манастаануу	2	60		x		
	Кыргызстандын географиясы	2	60				
	Вариативдүү бөлүгү	3	90				
	БАРДЫГЫ:	18	540				
2.	Математикалык жана табигый илимдер цикли	6	180				
	Базалык бөлүгү	4	120				
	Кесиптик математика	2	60	x			
	Информатика	2	60		x		
	Вариативдүү бөлүгү	2	60				
	БАРДЫГЫ:	6	180				
3.	Кесиптик цикл	75	2250				
	Базалык бөлүгү	60	1800				
	Мамлекет жана укук теориясы	7	210	x	x		
	Конституциялык укук	6	180	x	x		
	Кыргызстандын мамлекет жана укук тарыхы	4	120	x			
	Чет мамлекеттердин мамлекет жана укук тарыхы	6	180	x	x		
	Жарандык укук	6	180		x	x	
	Жарандык-процесстик укук	4	120			x	
	Жазык укугу	4	120		x		
	Администрациялык-процедуралык укук	4	120			x	
	Экологиялык укук	3	90			x	
	Социалдык камсыздоо укугу	4	120			x	
	Социалдык-укуктук ишмердүүлүктүн психологиясы	4	120			x	
	Калкты социалдык коргоо органдарынын жана мекемелеринин ишин уюштуруу	4	120			x	
	Калкты социалдык коргоо мекемелеринде иш кагаздарын жүргүзүү	4	120				
	Вариативдүү бөлүгү	15	450				x

	БАРДЫГЫ:	75	2250				
4.	Дене тарбия		Жума сына 2 с	x	x	x	
5.	Практика	15	450		x		x
6.	Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	6	180				x
	Сынактардын саны (макс)			8-10	8-10	8-10	8-10
	Курстук/долбоордук иштердин саны				x		x
	Негизги билим берүү программасынын жалпы эмгек сыйымдуулугу	120	3600	30	30	30	30